

## BOEKBESPREKINGEN

*Ziekten en beschadigingen der tuinbouwgewassen.*  
II, Cultuurmaatregelen, bestrijdingsmiddelen en apparaten, door M. VAN DEN BROEK en P. J. SCHENK, 5e herziene druk. J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij, 1932.

Het is van veel belang, dat onze Nederlandsche plantenziektenkundige literatuur „op peil” gehouden wordt, opdat zij, voor wie deze bestemd is, ook op deze wijze op de hoogte gehouden worden van het nieuwe en betere op het gebied der plantenziektenbestrijding.

Daarom is het mij een genoegen de uitgave van de vijfde druk van deel II van het alom gebruikte boek van VAN DEN BROEK en SCHENK hier te kunnen aankondigen. In meer dan een opzicht is het herzien van den inhoud van dit deel niet eenvoudig, daar hierin o.m. de bestrijdingsmiddelen genoemd worden. De omvang van het voor den strijd tegen plantenziekten beschikbare arsenaal is zoo groot, dat het niet alleen moeilijk is op de hoogte van de vorderingen der techniek te blijven, maar vooral ook om een keuze te doen uit het vele, dat beschikbaar is. In het bijzonder voor den Heer SCHENK zal het doen van een keuze meermalen bijzondere moeilijkheden opleveren, van welker bestaan hij zich ook wel bewust zal zijn.

Op enkele bladzijden „krimpt” het wel wat veel, maar dat is nog niet hinderlijk en men moet, zooals ik reeds opmerkte, ook rekening houden met de moeilijkheden, die de samenstelling van dit deel van het werk oplevert.

Eerst worden 112 bladzijden gewijd aan bestrijding door cultuur. Op hetgeen over degeneratie wordt medegedeeld, zouden wel eenige opmerkingen gemaakt kunnen worden. Kruising tusschen twee koolsoorten kan m.i. niet tot degeneratie leiden. Hier wordt met het woord ontaarding iets geheel anders aangediend, nl. een vermenging van eigenschappen, zooals men die voor de betreffende cultuurplant niet bedoelt en die dan ook daardoor geen goed cultuurobject meer oplevert. Wenschelijk zou ik vinden, indien in dit hoofdstuk wat meer voorkwam over wat bij de aardappels „degeneratie” genoemd wordt. Dit is ook wel geen eigenlijke ontaarding, maar juist omdat dit woord bij het optreden van bepaalde ziekteverschijnselen in aardappelen zoo vaak gebruikt wordt, zou het aanbeveling verdienen indien daar ter plaatse iets over dat verschijnsel werd medegedeeld.

Achtereenvolgens worden dan zaad (stek), bodem, water, voe-

ding, licht, lucht, temperatuur, wonden en onkruid besproken. Bij de nachtvorstbestrijding kan opgemerkt worden, dat het toch twijfelachtig is, dat bij bloeiende boomgaarden de ontwikkeling van rook o.a. uit in naftaline gedrenkt turfstrooisel „niet genoeg kan worden aangeraden”. In Amerika, het land waar nog het meest tegen nachtvorsten gedaan wordt, heeft men de ontwikkeling van rook geheel verlaten en past men alleen de directe verwarming van de lucht door verbranding van olie toe (welke werkwijze in dit hoofdstuk ook genoemd wordt).

Het gedeelte, dat aan de biologische bestrijding gewijd is, behandelt: zoogdieren, vogels, kikkvorschachtigen, insecten en zwammen. Indien deze stof door de lezers goed verwerkt of op scholen goed behandeld wordt, kan hetgeen hier wordt medegedeeld, belangrijk medewerken tot verbetering van het inzicht in de rol van verschillende dieren en plantaardige organismen in de natuur. Gaarne zou ik gezien hebben, dat *Aphelinus mali*, het sluipwespje, dat in ons land uitgezet is ter bestrijding van de bloedluis, iets uitvoeriger werd behandeld. Dit is het eenige voorbeeld van overbrenging van een nuttig insect naar ons land.

Het is goed, dat ook op de keerzijde van de medaille gewezen wordt. Zoo de „knoppenpikkers” in enkele deelen van West-Friesland. Opgemerkt dient echter te worden, dat hier niet „de” meezen schuldig zijn, maar alleen de pimpelmees.

Bij de behandeling van de technische bestrijding is naar beknoptheid gestreefd, zonder dat de inhoud daaronder geleden heeft; zooals ik hiervoor reeds opmerkte is het zeer moeilijk over dit onderwerp iets te geven, waarop geen kritiek zou kunnen worden uitgeoefend. Hetgeen in deze 104 bladzijden over beschuttings- en over mechanische en chemische bestrijdingsmiddelen medegedeeld wordt, moet gewaardeerd worden. Wellicht zal bij een volgende bewerking aan enkele onderdeelen wat meer aandacht gewijd kunnen worden. Over het belangrijke middel nicotine wordt b.v. wel zeer weinig medegedeeld. Solbar wordt in enkele regels „afgemaakt”, wat toch niet geheel juist is. Met de giftigheid van dit middel zal het nog wel gaan. Dat de installatie voor warmwaterbehandeling van zaaizaad „betrekkelijk weinig kostbaar” zal zijn, mag wel eenigszins betwijfeld worden. Maar het noemen van een dergelijke installatie behoort ook meer thuis in een boek over ziektebestrijding bij landbouwgewassen.

Dit nieuwe deel van VAN DEN BROEK en SCHENK kan weer zeer veel nut opleveren voor onzen tuinbouw.

N. v. P.

*Der linierte Graurüssler oder Blattrandkäfer,  
Sitona lineata L. Dr. K. TH. ANDERSEN. Verlag  
Julius Springer, Berlin, 1931.*

Als no. 6 in de reeks van „Monographien zum Pflanzenschutz, herausgegeben von Professor Dr. H. MORSTATT, Berlin”, is bovenstaand werk over den bekenden bladrandkever verschenen. De inhoud is verdeeld over de hoofdstukken:

Inleiding; naam en systematische indeeling; voedsterplanten; geografische verspreiding; biologie; ontwikkeling; vijanden en parasieten; door welke omstandigheden wordt een te groote vermeerdering tegengegaan; schadelijkheid van de kevers; schadelijkheid van de larven; bestrijding en wering.

Hieruit blijkt de volledige behandeling van de stof.

De kever en zijn ontwikkelingsvormen worden zeer uitvoerig beschreven. Ook over de biologie werd zeer veel medegedeeld, wat voor ons van belang is; in het bijzonder worden de omstandigheden, die op den duur van het eistadium invloed uitoefenen, besproken. Er is slechts één generatie per jaar. Als plantaardige parasiet van den kever wordt de bekende schimmel *Botrytis bassiana* genoemd en verschillende sluipwespen.

Een sterke vermeerdering van den kever schijnt vooral afhankelijk te zijn van de aanwezigheid van veel wortelknolletjes. Als het aantal van deze gering is, vinden de larven deze voedselbron niet en gaan vele dood. Hoe meer wortelknolletjes aanwezig zijn, des te grooter is de levenskans voor de larven en des te meer kevers zullen er uitkomen.

Als factoren, die de schade bepalen, worden genoemd het aantal overwinterende kevers en de groeikracht van het gewas zooals deze door in- en uitwendige factoren beïnvloed wordt. In het bijzonder wordt ook gewezen op de door de larven veroorzaakte schade, die bestaat in het opeten der bacterieknolletjes, welke schade door den schrijver waarschijnlijk even groot geacht wordt als de zichtbare vreterij van den kever. Een warme zomer bevordert het optreden van den kever in het daaropvolgende jaar.

Bij de bestrijding wordt erop gewezen, dat het niet telen van leguminozen alleen dan zin heeft, als dit over een groote oppervlakte geschiedt. Dit komt overeen met onze ervaringen, dat een erwten- of boonengewas in zeer korten tijd zeer groote aantallen kevers tot zich kan trekken. Verscheidene stuif- en spuitmiddelen worden genoemd, die echter in de landbouwpraktijk weinig toepassing zullen vinden. Ook met maatregelen van kultuur is niet veel te bereiken.